

Dawid Pieniężny*

Polscy posłowie niepolskiego pochodzenia w Sejmie RP. Analiza zjawiska po 1989 roku

Polish Deputies of Non-Polish Origin
in the Sejm of the Republic of Poland.
Analysis of the Phenomenon after 1989

STUDIA I ANALIZY

Słowa kluczowe: Sejm RP, poseł, pochodzenie, wybory, elity parlamentarne

Key words: Sejm of the Republic of Poland, Member of Parliament, origin, election, parliamentary elites

Abstrakt: Celem artykułu jest przedstawienie sylwetek osób spełniających kryterium posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia oraz wskazanie ich zawodowych i politycznych karier, które pozwoliły im zdobyć poselski mandat. Autor dokonuje analizy przypadków, by znaleźć wspólny mianownik łączący wszystkich posłów na Sejm RP po 1989 roku, którzy nie byli obywatelami Polski od urodzenia. Przeprowadzona analiza case studies pozwoliła na wskazanie zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia. Wnioski płynące z badania wskazują, że choć czas trwania karier politycznych oraz pełnione funkcje publiczne posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia są zróżnicowane, to możliwe jest wskazanie zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia.

Abstract: The aim of this article is to present profiles of individuals who meet the criterion of being members of the Polish Sejm of non-Polish origin and to highlight their professional and political careers, which enabled them to win a seat in Parliament. The author analyses cases to find a common denominator linking all members of the Sejm of the Republic of Poland after 1989 who were not Polish citizens by birth. The case studies analysis revealed similarities in the individual political career paths of members of the Polish Sejm

* ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3528-1351>; doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji, adiunkt, Instytut Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego. E-mail: dawid.pieniezny@uwr.edu.pl.

of non-Polish origin. The conclusions of the study indicate that although the duration of political careers and public functions performed by members of the Sejm of non-Polish origin are diverse, it is possible to identify similarities in the individual political career paths of members of the Sejm of non-Polish origin.

Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami artykułu 11 Kodeksu wyborczego, bierne prawo wyborcze w wyborach parlamentarnych posiadają wyłącznie obywatele Polski¹. Choć przepisy przywołanej ustawy regulują tę kwestię zdecydowanie bardziej szczegółowo, to właśnie przywołany przepis jest kluczowy dla wprowadzenia w tematykę niniejszej pracy.

Jej celem jest bowiem określenie zbieżności w politycznych karierach posłów na Sejm RP, którzy uzyskali obywatelstwo w dorosłości, pochodząc i przyjeżdżając do Polski z innych państw. Dokładna analiza składów Sejmu RP po 1989 roku pozwoliła na wskazanie czterech osób spełniających to kryterium, które zostało rozszerzone w ramie teoretycznej niniejszego artykułu. Za przypadki posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia uznałem Huberta Ranjana Costę, Johna Godsona, Killiona Munyamę oraz Riada Haidara².

W związku z tym faktem przyjąłem za niezbędne przeprowadzenie analizy przypadków (*case studies*), w związku z małą liczbą analizowanych politycznych karier oraz koniecznością dokładnego przyjrzenia się życiorysom wskazanych osób³. Tak przeprowadzona analiza służyć miała odpowiedzi na 3 zasadnicze problemy badawcze: (1) Czy można wskazać zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia? (2) Jakie ugrupowania polityczne reprezentowali posłowie na Sejm RP niepolskiego pochodzenia? (3) Czy istnieje związek między karierami zawodowymi posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia przed sprawowaniem funkcji parlamentarzysty?

Próbę odpowiedzi na wskazane pytania badawcze stanowiły następujące hipotezy: (1) Choć czas trwania karier politycznych oraz pełnione funkcje publiczne posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia są zróżnicowane, to możliwe jest wskazanie zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia. (2) Uzyskanie mandatu poselskiego z list wyborczej Platformy/Koalicji Obywatelskiej jest kwestią

¹ Art. 11 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r., Kodeks wyborczy, Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.

² W toku analizy znaleziono jeszcze szereg przypadków niejednoznacznych, które jednak nie wypełniały w całości założenia wskazanego w kolejnym rozdziale artykułu.

³ J. R. Feagin i in., *A Case for the case study*, Chapel Hill 1991; J. Gerring, *Case Study Research: Principles and Practices*, Cambridge 2007.

zbieżną w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia⁴. (3) Posłowie na Sejm RP niepolskiego pochodzenia, to przedstawiciele zawodów zaufania publicznego.

Analiza ta została więc osadzona w badaniach nad ścieżkami karier politycznych elit w Polsce. Zgodnie bowiem z założeniami Jacka Raciborskiego, posłowie na Sejm będąc częścią elit parlamentarnych, stanowią część elit politycznych⁵.

Polscy posłowie niepolskiego pochodzenia – rama teoretyczna

Jak wskazałem na wstępie, badanie osadzono w szerszym nurcie badań nad ścieżkami politycznych elit w Polsce. Analizy takie są mocno ugruntowane w piśmiennictwie nie tylko światowym⁶, ale również regionalnym⁷ i krajowym, głównie za sprawą prac Jacka Wasilewskiego⁸, Włodzimierza Wesołowskiego⁹ czy Rafała Matyi i Błażeja Sajduka¹⁰. Uwzględniając rosnące znaczenie parlamentarnej reprezentacji w ramach partyjnych struktur¹¹, badanie takie może jeszcze bardziej zyskać na znaczeniu.

⁴ Wybór padł na Platformę/Koalicję Obywatelską, z uwagi na liberalny charakter ugrupowania oraz wiele lat funkcjonowania na scenie politycznej. Środowisko liberalne wydaje się bowiem naturalne dla możliwości startu „Polaków z wyboru”, w przeciwieństwie do środowisk nacjonalistycznych, dla których takie kandydatury wydają się być problematyczne.

⁵ J. Raciborski, *Wprowadzenie. Elity rządowe jako przedmiot badań*, [w:] J. Raciborski (red.), *Elity rządowe III RP 1997–2004. Portret socjologiczny*, Warszawa 2006.

⁶ Patrz na przykład: H. Best, M. Cotta, *Parliamentary Representatives in Europe, 1848–2000: Legislative Recruitment and Careers in Eleven European Countries*, Oxford–New York 2000; L. Verzichelli, *The parliamentary elite in transition*, «European Journal of Political Research» 1998, vol. 34.

⁷ Patrz na przykład: E. Semenova i in., *Patterns of parliamentary elite recruitment in Central and Eastern Europe A comparative analysis*, [w:] E. Semenova, M. Edinger, H. Best (red.), *Parliamentary Elites in Central and Eastern Europe. Recruitment and Representation*, Londyn 2014; H. A. Welsh, *Parliamentary elites in times of political transition: The case of Eastern Germany*, «West European Politics» 1996, nr 19(3).

⁸ J. Wasilewski, *Kontraktowy Sejm jako miejsce formowania elity politycznej*, [w:] J. Wasilewski, W. Wesołowski (red.), *Początki parlamentarnej elity. Posłowie kontraktowego Sejmu*, Warszawa 1992.

⁹ W. Wesołowski, *Parlamentarzyści jako część elity politycznej: teoretyczno-porównawcze tło polskich badań*, [w:] J. Wasilewski, W. Wesołowski (red.), *Początki parlamentarnej elity. Posłowie kontraktowego Sejmu*, Warszawa 1992.

¹⁰ R. Matyja, B. Sajduk, *Wybory 2014–2015 a przemiany elit politycznych Trzeciej Rzeczypospolitej*, Kraków–Rzeszów 2016.

¹¹ Patrz na przykład: K. Sobolewska-Myślik i in., *Struktury organizacyjne polskich partii politycznych*, Kraków 2010; M. Winclawska, B. Brodzińska-Mirowska, *Niewykorzystane szanse. Polskie partie polityczne w działaniu*, Toruń 2016.

Literatura przedmiotu wskazuje na zainteresowanie badaczy różnymi grupami parlamentarzystów, które łączy się ściśle z badaniami ścieżek politycznych karier. Jarosław Flis skupia się na „inkumbentach”, a więc politykach odnawiających swój mandat¹². Małgorzata Kaczorowska bada sposoby wyłaniania kandydatów na listy wyborcze¹³, a moje badania, prowadzone wraz z Arkadiuszem Lewandowskim, skupiają się na analizie sytuacji „posłów debiutantów”, a więc parlamentarzystów, którzy po raz pierwszy zdobyli mandat poselski¹⁴. Zainteresowanie posłami na Sejm RP niepolskiego pochodzenia stanowi kolejny wkład do przywołanych analiz.

Założyłem, że aby uznać polityka za spełniającego wskazane kryterium muszą zostać spełnione następujące przesłanki: (1) polityk ten musi sprawować mandat posła na Sejm RP; (2) przed przyjazdem do Polski nie może mieć żadnych związków ze wskazanym krajem – żaden z jego rodziców nie może być Polakiem, nie może się też urodzić na terytorium Polski; (3) musi otrzymać obywatelstwo dopiero z własnego wyboru, składając odpowiedni wniosek. Tak przygotowana rama teoretyczna wskazuje zagadnienie głosowania na kandydatów „internacjonalistów”, czy też głosowanie przez pryzmat narodowości. Tego typu kandydatury wydają się bowiem trudne do zaakceptowania przez nacjonalistyczne grupy wyborców.

W ten sposób wyodrębniłem cztery przypadki wskazane we wstępie. Rozstrzygnąłem również przypadki mogące być uznane za wątpliwe. Za taki uznać należało bowiem przykład Arkadego Radosława Fiedlera, urodzonego w Londynie. Choć jego matka była Włoszką, to jednak ojciec – podróżnik i pisarz Arkady Fiedler – był Polakiem, w związku z czym analizowany polityk nie został wzięty po uwagę¹⁵. Podobnie jak przypadek posła na Sejm RP ukraińskiego pochodzenia – Mirona Sycza, który urodził się na terytorium Polski, posiadając od dnia narodzin polskie obywatelstwo¹⁶, czy tożsamy przykład polityka

¹² J. Flis, *Partie polityczne w wyborach prezydentów miast*, «Studia Politologiczne» 2011, vol. 20.

¹³ M. Kaczorowska, *No Change After A Storm? A Review of Post Electoral Defeat Changes in Party Structure and Organisational Culture*, «Polish Political Science Review» 2022, nr 10(2).

¹⁴ A. Lewandowski, D. Pieniężny, *Trudne parlamentarne początki? Posłowie debiutanci Sejmu IX i X kadencji na listach wyborczych*, «Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne» 2024, nr 1(81); A. Lewandowski, D. Pieniężny, *Wpływ instytucji kwoty wyborczej na zjawisko posłanek debiutantek w Sejmie RP*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2024, nr 4(80).

¹⁵ M. Rezler, *Sylwetki zasłużonych poznaniaków. Biogramy historyczne*, [w:] K. Matusiak (red.), *Wielka Księga Miasta Poznania*, Poznań 1994.

¹⁶ M. Pietraszewski, *Nie żyje Miron Sycz, były poseł PO. „Żegnaj, stary przyjacielu”*, <https://wiadomosci.radiozet.pl/polska/polityka/miron-sycz-nie-zyje-byly-posel-po-mial-64-lata> (12.11.2024).

białoruskiego pochodzenia – Sergiusza Plewy¹⁷. Podobnie rozpatrywać należy przykład Jerzego Eysymontta, urodzonego w 1937 roku w Łucku, który należał wówczas do Rzeczypospolitej¹⁸. Również nie rozpatrywałem przypadku Epaminondasa Jerzego Osiatyńskiego, który choć urodzony w Rydze z łotewskich rodziców, we wczesnym dzieciństwie przeprowadził się do Polski, socjalizując w pełni z obywatelami tego kraju, w tym samym kręgu kulturowym¹⁹.

W związku ze specyfiką prawną i ułatwieniami ustawowymi w uzyskaniu mandatów poselskich, w analizie nie uwzględniłem także przedstawicieli mniejszości niemieckiej.

Hubert Ranjan Costa – poseł na Sejm RP V kadencji

Pierwszy przypadek wypełniający wskazane kryterium, zaliczające parlamentarzystę do posła na Sejm RP niepolskiego pochodzenia miał miejsce w V kadencji Sejmu RP, a więc w latach 2005–2007. Był nim Hubert Ranjan Costa.

Urodzony w Dhace, w Bangladeszu, do Polski przyjechał w 1975 roku, w wieku 22 lat²⁰. Ukończył studia na Akademii Medycznej we Wrocławiu. Otrzymał polskie obywatelstwo. Jest lekarzem chirurgiem, od 1984 roku pracującym w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy. W czasie podjęcia decyzji o zaangażowaniu politycznym, Hubert Ranjan Costa był ordynatorem oddziału chirurgicznego przywołanej jednostki ochrony zdrowia²¹.

W 2002 roku wstąpił do Samoobrony RP i w tym samym roku został wybrany radnym Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Przez kilka miesięcy zasiadał w Zarządzie Województwa²². W 2005 roku polityk uzyskał mandat posła na Sejm RP, ponownie startując z list Samoobrony RP. Mimo otrzymania piątego miejsca na liście w okręgu wyborczym numer 1, uzyskał 3521 głosów (1,24% wszystkich głosów w okręgu wyborczym), co zapewniło mu mandat poselski. W Sejmie zasiadł w Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Komisji Zdrowia²³.

¹⁷ Strona internetowa Sejmu RP, *Archiwum danych o posłach – Sergiusz Plewa*, <https://orka.sejm.gov.pl/ArchAll2.nsf/3RP/301> (12.11.2024).

¹⁸ F. S. Składkowski, *Kwiatuszki administracyjne i inne*, Warszawa 2005.

¹⁹ A. Sulejewicz, *Jerzy Osiatyński (1941–2022)*, «*Ekonomista*» 2022, nr 2.

²⁰ M. Urbanek, *Czarno-biało-czerwony*, <https://www.polityka.pl/archiwumpolityki/1861356,1,czarno-bialo-czerwony.read> (12.11.2024).

²¹ Tamże.

²² P. Jantura, *Costa rezygnuje z polityki*, https://archive.is/20120710012523/http://fakty.lca.pl/news,469,Costa_rezygnuje_z_polityki.html (12.11.2024).

²³ Strona internetowa Sejmu RP, *Archiwum danych o posłach – Hubert Ranjan Costa*, <https://orka.sejm.gov.pl/ArchAll2.nsf/5RP/042> (12.11.2024).

Polityczna kariera Huberta Ranjana Costy nie trwała długo. Już w przedterminowych wyborach parlamentarnych w 2007 roku nie ubiegał się o reelekcję²⁴. W 2024 roku wystartował jeszcze w wyborach samorządowych, próbując zdobyć mandat w Radzie Miejskiej Legnicy, startując z Komitetu Wyborczego Tadeusza Krzakowskiego, jednak bez powodzenia²⁵.

John Godson – poseł na Sejm RP VI i VII kadencji

Drugim chronologicznie przypadkiem wypełniającym założenia teoretyczne kwalifikacji parlamentarzysty jako posła na Sejm RP niepolskiego pochodzenia, jest John Godson. Polityk ten urodzony w Umuahia w Nigerii jako Godson Chikama Onyekwere przyjechał do Polski w 1993 roku, w wieku 23 lat. W 2001 roku uzyskał polskie obywatelstwo²⁶.

John Godson, przed przyjazdem do Polski, ukończył Wydział Rolnictwa Abia State University w Nigerii²⁷. Już w Polsce ukończył stosunki międzynarodowe w Wyższej Szkole Studiów Międzynarodowych w Łodzi, a także uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie Nauk o Polityce i Administracji na Uniwersytecie Warszawskim. Przez wiele lat pracował jako wykładowca akademicki w różnych ośrodkach naukowych w Polsce²⁸. Do 2008 roku był również duchownym Kościoła Bożego w Chrystusie²⁹.

Działalność polityczną John Godson rozpoczął w 2004 roku, kiedy to przystąpił do Platformy Obywatelskiej (PO). Początkowo zasiadał w radzie osiedla Olechów-Janów w Łodzi, a w 2008 roku objął w toku kadencji mandat w Radzie Miasta Łodzi³⁰. W 2007 roku pierwszy raz próbował uzyskać mandat poselski. Startował wówczas z 19. miejsca na liście PO, uzyskując 3807 głosów (0,90% wszystkich głosów w okręgu) i nie został wybrany³¹.

²⁴ A. Guzicki, *Costa odpuszcza*, https://archive.is/20120708042415/http://fakty.lca.pl/news,9576,Costa_odpuszcza.html (12.11.2024).

²⁵ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory samorządowe 2024*, https://samorząd2024.pkw.gov.pl/samorząd2024/pl/rada_gminy/kandydat/3260772 (12.11.2024).

²⁶ B. Mikołajewska, *John Godson. Był posłem w Polsce, chce być prezydentem Nigerii*, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/klassypolityki/1511234,1,john-godson-byl-poslem-w-polsce-chce-byc-prezydentem-nigerii.read> (12.11.2024).

²⁷ Tamże.

²⁸ *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. VII kadencja. Przewodnik*, Warszawa 2012, s. 122.

²⁹ Tamże.

³⁰ Strona internetowa Express Ilustrowany, *Radny John Abraham Godson złożył ślubowanie*, <https://archive.is/WyUu> (12.11.2024).

³¹ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2007*, <https://wybory2007.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/W5/9.htm> (12.11.2024).

W wyborach samorządowych w 2010 roku ponownie starał się o mandat łódzkiego radnego. Tym razem z powodzeniem, uzyskując wysokie poparcie. W związku z wyborem Hanny Zdanowskiej na urząd Prezydenta Łodzi, objął pozostawiony przez nią mandat poselski³².

W 2011 roku z powodzeniem ubiegał się o parlamentarną reelekcję, ponownie startując z listy PO, również w okręgu numer 9. Tym razem otrzymał piąte miejsce na liście i zdobył aż 29 832 głosów (8,23% wszystkich głosów w okręgu)³³.

W 2013 roku opuścił szeregi PO i został posłem niezrzeszonym, podejmując w kolejnych latach współpracę z różnymi środowiskami politycznymi. Jeszcze w tym samym roku został wiceprezesem partii Polska Razem, z której odszedł pół roku później³⁴. Przedtem jednak bez powodzenia kandydował w wyborach do Parlamentu Europejskiego³⁵ oraz w wyborach samorządowych na urząd Prezydenta Łodzi³⁶. W 2015 roku został członkiem Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL), z którego listy startował w walce o poselską reelekcję. Otrzymał drugie miejsce na liście, ponownie w okręgu wyborczym numer 8. Poparcie na poziomie 1583 (0,44% wszystkich głosów w okręgu) nie zapewniło mu jednak miejsca w Sejmie RP³⁷. Po zakończeniu sprawowania mandatu posła wyjechał do Nigerii³⁸.

Killion Munyama – poseł na Sejm RP VII, VIII i IX kadencji

Trzecim przypadkiem polityka spełniającego założone w tej pracy kryteria jest Killion Munyama. Polityk urodzony w Makali, w Zambii przyjechał do Polski

³² Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory samorządowe 2010*, <https://wybory2010.pkw.gov.pl/owk/pl/106101/2c9682832bcd246f012bcf53b4de49b2.html> (12.11.2024).

³³ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2011*, <https://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/sjm-9.html> (12.11.2024).

³⁴ Strona internetowa Onet, *John Godson nie jest już członkiem partii Jarosława Gowina*, <https://wiadomosci.onet.pl/kraj/john-godson-nie-jest-juz-czlonkiem-partii-jaroslaw-gowina/fvrqw> (12.11.2024).

³⁵ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory do Parlamentu Europejskiego 2014*, <https://pe2014.pkw.gov.pl/pl/wyniki/okreg/view/6/37.html> (12.11.2024).

³⁶ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory samorządowe 2014*, https://samorząd2014.pkw.gov.pl/360_Wybory_Burmistrza_-_I_tura/0/1061.html (12.11.2024).

³⁷ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2015*, https://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm/0/0/9.html (12.11.2024).

³⁸ B. Rogowska, *John Godson wrócił do Afryki. Hoduje świny i owce. Chce ściągnąć turystów z Polski [ROZMOWA]*, <https://lodz.wyborcza.pl/lodz/7,35136,21814379,john-godson-wrocil-do-afryki-hoduje-i-owce-chce-sciagnac.html> (12.11.2024).

w 1981 roku, w wieku 20 lat, w ramach stypendium rządowego³⁹. Ukończył ekonomię na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 1994 roku uzyskał na tej uczelni stopień doktora nauk ekonomicznych, a w 2012 roku uzyskał habilitację. Od wielu lat jest pracownikiem naukowym swojej macierzystej uczelni.

Karierę polityczną rozpoczął w 2002 roku, kiedy to został radnym powiatu grodziskiego z lokalnego ugrupowania – Forum Samorządowego⁴⁰. Przystąpił następnie do Platformy Obywatelskiej, z której list kandydował do Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w 2006 roku. Choć w dniu elekcji nie uzyskał mandatu radnego⁴¹, przejął go jednak rok później w wyniku objęcia mandatów poselskich przez radnych wojewódzkich z PO. W wyborach samorządowych w 2010 roku uzyskał reelekcję⁴².

Killion Munyama rozpoczął ogólnopolską karierę polityczną w 2011 roku. Wystartował wówczas w wyborach parlamentarnych i uzyskał mandat poselski, startując z ósmego miejsca na liście PO w okręgu numer 38. Uzyskał wówczas 7925 głosów (3,05% wszystkich głosów w okręgu wyborczym)⁴³. Cztery lata później ponownie otrzymał miejsce na liście PO, tym razem była to trzecia pozycja i zdobywając 6259 głosów (2,32% wszystkich głosów w okręgu wyborczym) uzyskał poselską reelekcję⁴⁴.

Ta sztuka udała mu się jeszcze w 2019 roku, kiedy to startując z piątego miejsca na liście Koalicji Obywatelskiej (KO) ponownie został wybrany posłem na Sejm RP, uzyskując w okręgu wyborczym numer 38 – 7764 głosów (2,22% wszystkich głosów w okręgu wyborczym)⁴⁵. Mandat posła porzucił jednak w 2021 roku, w związku z objęciem funkcji w Europejskiej Służbie Działań Wewnętrznych⁴⁶.

³⁹ K. Placko-Wozińska, *Radny z plemienia Tonga*, <https://web.archive.org/web/20160428190329/http://poznan.naszemiasto.pl/artukul/radny-z-plemienia-tonga,105451,art,t,id,tm.html> (12.11.2024).

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory samorządowe 2006*, <https://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/wynikiSejmik7214.html?jdn=300000> (12.11.2024).

⁴² Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory samorządowe 2010*, <https://wybory2010.pkw.gov.pl/geo/pl/300000/300000.html#tabs-6> (12.11.2024).

⁴³ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2011*, <https://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/sjm-38.html> (12.11.2024).

⁴⁴ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2015*, https://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm/0/0/38.html (12.11.2024).

⁴⁵ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2019*, <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/38> (12.11.2024).

⁴⁶ Strona internetowa Portal Samorządowy, *Killion Munyama (KO) złożył mandat poselski; będzie pracował w unijnej instytucji*, <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/kilion-munyama-ko-zlozyl-mandat-poselski-bedzie-pracowal-w-unijnej-instytucji,288720.html> (12.11.2024).

Riad Haidar – poseł na Sejm RP IX kadencji

Ostatnim z posłów na Sejm RP wyczerpujących założenie o niepolskim pochodzeniu jest Riad Haidar. Urodzony w Al-Suwajdzie w Syrii, przyjechał do Polski w 1972 roku, w wieku 21 lat. W 1981 roku ukończył studia lekarskie na Akademii Medycznej w Lublinie, a w 1989 roku uzyskał polskie obywatelstwo. Przez 10 lat pracował w Syrii i w Libii jako lekarz pediatra, by w 1991 roku powrócić na stałe do Polski. Przez wiele lat był ordynatorem Oddziału Neonatologicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Białej Podlaskiej⁴⁷.

W 2000 roku Riad Haidar przystąpił do Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD). W 2002 roku uzyskał mandat radnego miasta Biała Podlaska, który odnowił w 2006 roku. W wyborach samorządowych cztery lata później został radnym Sejmiku Województwa Lubelskiego z list SLD. W 2014 roku uzyskał reelekcję. Podobnie stało się w 2018 roku⁴⁸.

Nieco gorzej prezentują się wyniki Riada Haidara w ogólnopolskich elekcjach. W 2015 roku startował on w wyborach parlamentarnych z list Zjednoczonej Lewicy. W okręgu wyborczym numer 7, startując z pierwszego miejsca na liście uzyskał 11 475 głosów (3,38% wszystkich głosów w okręgu wyborczym), jednak nie zdobył mandatu z uwagi na nieprzekroczenie progu wyborczego przez ugrupowanie, z którego startował⁴⁹.

W 2019 roku wystartował w wyborach do Parlamentu Europejskiego z list Koalicji Obywatelskiej, jednak bezskutecznie⁵⁰. Opuścił szeregi SLD i w tym samym roku wystartował w wyborach parlamentarnych z pierwszego miejsca listy Koalicji Obywatelskiej w okręgu numer 7. Uzyskał 21 483 głosów (5,35% wszystkich głosów w okręgu wyborczym) i zdobył mandat poselski⁵¹. Zmarł pod koniec kadencji, 25 maja 2023 roku po ciężkiej chorobie⁵².

⁴⁷ K. Burda, *Riad Haidar był moim sąsiadem. Ale też przyjacielem i wsparciem*, <https://www.newsweek.pl/opinie/doktor-riad-haidar-byl-moim-sasiadem-ale-tez-przyjacielem-i-wsparciem/w1exrg2> (12.11.2024).

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2015*, https://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm/0/0/7.html (12.11.2024).

⁵⁰ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory do Parlamentu Europejskiego 2019*, <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/20213/okr/8> (12.11.2024).

⁵¹ Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, *Wybory parlamentarne 2019*, <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/7> (12.11.2024).

⁵² Ł. Kamiński, *Riad Haidar nie żyje*, <https://bp24.pl/arttykul/riad-haidar-nie-zyje/1064951.amp> (12.11.2024).

Podsumowanie

Porównując wszystkie cztery przypadki posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia, którzy uzyskali mandat parlamentarny, widoczne są pewne podobieństwa, ale także i rozbieżności w ich zawodowych i politycznych karierach.

Analizowane podobieństwa dotyczą samego przyjazdu do Polski. Choć każdy z analizowanych polityków opuszczał kraj urodzenia, przeprowadzając się do Polski w różnym roku, to jednak w bardzo podobnym wieku, między 20. a 25. rokiem życia. Bardzo ważne jest również to, że przyjeżdżali oni z państw afrykańskich lub azjatyckich. Co istotne, wszyscy analizowani posłowie ukończyli studia wyższe w Polsce. Warto również podkreślić, że wszyscy oni wykonywali zawody zaufania publicznego – dwaj pracowali jako wykładowcy akademicki, a dwaj pozostali to lekarze⁵³. Z perspektywy analizowanego problemu kwestie te wydają się istotne, bowiem wyższe wykształcenie, a przede wszystkim aktywność zawodowa i doświadczenie aktywności publicznej w samorządzie, stanowią kapitał społeczny, który wiąże się w tym przypadku z możliwą rozpoznawalnością, która z kolei przekłada się na potencjał polityczny na wyborczej liście. W tym kontekście „niepolscy posłowie” spełniają się w „polskiej” ścieżce kariery – w Sejmie RP zasiadają w większości właśnie posłowie z wyższym wykształceniem i często są to właśnie prawnicy, wykładowcy akademicki czy lekarze.

Zdecydowanie więcej jest różnic w analizowanych życiorysach. Przed przeprowadzeniem analizy czysto politycznej karty ich życia, należy wskazać jeszcze na inną istotną różnicę – dwie z analizowanych osób opuściło Polskę: Riad Haidar na 10 lat, w okresie 1981–1991, natomiast John Godson w 2015 roku, mieszkając obecnie w Nigerii.

Analizując polityczne kariery posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia, należy wskazać, że reprezentowali oni różne ugrupowania biorące udział w wyborczej rywalizacji. Każda z tych karier jest inna. Hubert Ranjan Costa był sejmikowym radnym i posłem Samoobrony RP, by po latach spróbować sił w polityce lokalnej. John Godson reprezentował Platformę Obywatelską, jednak opuścił jej szeregi, wiążąc się najpierw z Polską Razem Jarosława Gowina, a następnie z Polskim Stronnictwem Ludowym. Killion Munyama natomiast odbył drogę przeciwną Hubertowi Ranjanowi Coście. Rozpoczął od polityki lokalnej w Forum Samorządowym, a dopiero później przystąpił do ogólnopol-

⁵³ Zdaję sobie sprawę z wątpliwości prowadzenia uogólnień bazujących na czterech przypadkach, jednak (1) są to wszystkie przypadki, które wystąpiły w ciągu 35 lat, a (2) ich podobieństwa są na tyle duże, że wymagają zaznaczenia. Dodatkowo moim celem było tylko wskazanie zestawu cech, nie zaś hierarchii ich znaczenia.

skiej partii politycznej, jaką była Platforma Obywatelska, by z jej list uzyskiwać mandat poselski. Riad Haidar natomiast przez wiele lat był związany z Sojuszem Lewicy Demokratycznej i dopiero w 2019 roku zmienił ugrupowanie na rzecz Koalicji Obywatelskiej.

Istotne różnice dotyczą również czasu trwania politycznych karier analizowanej grupy. Dwie osoby były posłami tylko przez jedną kadencję. Jedna przez dwie, a jeszcze jedna przez trzy kadencje. Istotnie zróżnicowana była również skuteczność startów w wyborach parlamentarnych badanej grupy. Hubert Ranjan Costa wystartował w sejmowej elekcji tylko raz i od razu zakończyło się to uzyskaniem mandatu. Podobną skutecznością może się pochwalić Killion Munyama, który trzykrotnie startując w wyborach do Sejmu RP, trzy razy uzyskiwał mandat posła. Riad Haidar startował do Sejmu dwukrotnie, z czego raz skutecznie, natomiast John Godson trzykrotnie, z czego również raz skutecznie⁵⁴.

Mimo wielu różnic w zawodowych i politycznych życiorysach analizowanych polityków, istotne podobieństwa występują w ścieżkach karier posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia. Każdy z analizowanych polityków rozpoczynał swoją karierę od polityki samorządowej, by dopiero później objąć mandat poselski. Hubert Ranjan Costa był radnym sejmiku wojewódzkiego, po czym został wybrany posłem. John Godson był radnym osiedlowym, później zasiadał w radzie miasta, by następnie uzyskać mandat parlamentarny. Killion Munyama natomiast był radnym powiatowym, następnie zasiadał w sejmiku wojewódzkim i dopiero po tym uzyskał mandat poselski, a Riad Haidar rozpoczął karierę od rady miasta, by następnie przez wiele lat sprawować mandat radnego sejmikowego i dopiero po tym uzyskał poselski mandat.

Wnioski płynące z przeprowadzonych rozważań wskazują, że analiza karier politycznych posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia przynosi szereg zależności, istotnych dla badań nad kreacją politycznych elit w Polsce. Wypełnienie celu pracy, jakim było wskazanie zbieżności w indywidualnych politycznych karierach posłów na Sejm RP, którzy uzyskali obywatelstwo w dorosłości, pochodząc z innych państw, pozwoliło wskazać, że pomimo rozpoznawalności społecznej analizowanych kandydatów, ich polityczna ścieżka nie różni się znacząco od tej, która jest właściwa innym kandydatom.

W związku z tym, hipoteza pierwsza: „Choć czas trwania karier politycznych oraz pełnione funkcje publiczne posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia są zróżnicowane, to możliwe jest wskazanie zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posła na Sejm RP niepolskiego

⁵⁴ John Godson objął mandat posła VI kadencji dopiero w 2010 roku, po jego pozostawieniu przez Hannę Zdanowską. Ponieważ w dniu elekcji nie uzyskał mandatu, trudno mówić o sukcesie wyborczym.

pochodzenia", winna zostać zweryfikowana pozytywnie. Wskazane zbieżności w indywidualnych ścieżkach kariery dotyczą najpierw funkcjonowania w polityce samorządowej (miejskiej, powiatowej lub/i wojewódzkiej), by dopiero później przerodzić się w karierę ogólnopolską, na poziomie sejmowym. Choć taka ścieżka kariery w badanych przypadkach nie różni się od ścieżki „polskich” kandydatów, to właśnie wpisanie się w „narodowy” model ścieżki kariery politycznej sprawia, że w konsekwencji prowadzenia swojej działalności, posłowie na Sejm RP niepolskiego pochodzenia otrzymują mandat parlamentarny. W związku z powyższym, to raczej nie „egzotyczność” kandydata stanowi przyczynę zdobycia mandatu posła. Kandydaci ci nie prowadzą kampanii w swojej „egzotyczności”, tylko spełniają się w „polskiej” ścieżce kariery.

Podobnie pozytywnie należy weryfikować hipotezę trzecią: „Posłowie na Sejm RP niepolskiego pochodzenia to przedstawiciele zawodów zaufania publicznego”. Analizowani politycy reprezentowali tylko dwa zawody, wysoko cenione społecznie. Byli albo lekarzami, albo nauczycielami akademickimi.

Nieco inaczej należy rozpatrywać hipotezę drugą: „Uzyskanie mandatu poselskiego z list wyborczej Platformy/Koalicji Obywatelskiej jest kwestią zbieżną w indywidualnych ścieżkach kariery politycznej posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia”. Choć trzech z czterech analizowanych polityków było posłami Platformy lub Koalicji Obywatelskiej, to jednak związek z tą partią nie był kwestią zbieżną dla wszystkich analizowanych przypadków. Co istotne, w trzech przypadkach kandydowanie z list Platformy/Koalicji Obywatelskiej stanowiło determinantę sukcesu wyborczego. Było tak w przypadku Riada Haidara, który wcześniej bezskutecznie kandydował do Sejmu RP z listy Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Było tak również w przypadku Johna Godsona, który po opuszczeniu Platformy Obywatelskiej nie uzyskał mandatu z listy Polskiego Stronnictwa Ludowego, czy Killiona Munyamy, który nie próbował startu w wyborach parlamentarnych z innej listy niż Platforma/Koalicja Obywatelska, jednak przypadek Huberta Ranjana Costy jest inny, co nie pozwala kategorycznie potwierdzić przywołanej hipotezy.

Całość przeprowadzonej analizy wskazuje, że nieliczne przypadki posłów na Sejm RP niepolskiego pochodzenia zdają się być ciekawym przypadkiem w badaniach nad ścieżkami karier partyjnych, czy też szerzej – politycznych elit.

Bibliografia

- Best H., Cotta M., *Parliamentary Representatives in Europe, 1848–2000: Legislative Recruitment and Careers in Eleven European Countries*, Oxford University Press, Oxford–New York 2000.
- Feagin J. R., Orum A. M., Sjoberg G., *A Case for the case study*, University of North Carolina Press, Chapel Hill 1991.

- Flis J., *Partie polityczne w wyborach prezydentów miast*, «Studia Politologiczne» 2011, vol. 20.
- Gerring J., *Case Study Research: Principles and Practices*, Cambridge University Press, Cambridge 2007.
- Kaczorowska M., *No Change After A Storm? A Review of Post Electoral Defeat Changes in Party Structure and Organisational Culture*, «Polish Political Science Review» 2022, nr 10(2).
- Lewandowski A., Pieniężny D., *Trudne parlamentarne początki? Posłowie debiutanci Sejmu IX i X kadencji na listach wyborczych*, «Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne» 2024, nr 1(81).
- Lewandowski A., Pieniężny D., *Wpływ instytucji kwoty wyborczej na zjawisko posłanek debiutantek w Sejmie RP*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2024, nr 4(80).
- Matyja R., Sajduk B., *Wybory 2014–2015 a przemiany elit politycznych Trzeciej Rzeczypospolitej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, Kraków–Rzeszów 2016.
- Raciborski J., *Wprowadzenie. Elity rządowe jako przedmiot badań*, [w:] J. Raciborski (red.), *Elity rządowe III RP 1997–2004. Portret socjologiczny*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006.
- Rezler M., *Sylwetki zasłużonych poznaniaków. Biogramy historyczne*, [w:] K. Matusiak (red.), *Wielka Księga Miasta Poznania*, Dom Wydawniczy „Koziołki Poznańskie”, Poznań 1994.
- Semenova E., Edinger M., Best H., *Patterns of parliamentary elite recruitment in Central and Eastern Europe A comparative analysis*, [w:] E. Semenova, M. Edinger, H. Best (red.), *Parliamentary Elites in Central and Eastern Europe. Recruitment and Representation*, Routledge, Londyn 2014.
- Składkowski F. S., *Kwiatuszki administracyjne i inne*, Wydawnictwo LTW, Warszawa 2005.
- Sobolewska-Myślik K., Kosowska-Gąstoł B., Borowiec P., *Struktury organizacyjne polskich partii politycznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Sulejewicz A., *Jerzy Osiatyński (1941–2022)*, «Ekonomista» 2022, nr 2.
- Verzichelli L., *The parliamentary elite in transition*, «European Journal of Political Research» 1998, vol. 34.
- Wasilewski J., *Kontraktowy Sejm jako miejsce formowania elity politycznej*, [w:] J. Wasilewski, W. Wesołowski (red.), *Początki parlamentarnej elity. Posłowie kontraktowego Sejmu*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1992.
- Welsh H. A., *Parliamentary elites in times of political transition: The case of Eastern Germany*, «West European Politics» 1996, nr 19(3).
- Wesołowski W., *Parlamentarzyści jako część elity politycznej: teoretyczno-porównawcze tło polskich badań*, [w:] J. Wasilewski, W. Wesołowski (red.), *Początki parlamentarnej elity. Posłowie kontraktowego Sejmu*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1992.
- Winclawska M., Brodzińska-Mirowska B., *Niewykorzystane szanse. Polskie partie polityczne w działaniu*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2016.